

Motion till riksdagen 2011/12:Sf304

av Mikael Oscarsson och Tuve Skånberg (KD)

Valfrihet och rättvisa i barnomsorgen

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att samtliga kommuner ska erbjuda barnfamiljer valfrihet i barnomsorgen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den ekonomiska rättvisan mellan olika barnomsorgsformer ska öka.

Motivering

Kristdemokraterna står helhjärtat bakom arbetslinjen, men hävdar lika bestämt att den inte innebär att föräldrar ska behöva arbeta som mest när deras barn är små. Kristdemokraterna har också varit tydliga med att arbetslinjen behöver kompletteras med en relationslinje. Inte minst angeläget är att barn och föräldrar får mer tid tillsammans.

I enlighet med dessa tankar har alliansregeringen infört vårdnadsbidraget som en valfrihetsreform inom barnomsorgen. Syftet med reformen är, enligt regeringen, att ge barn och föräldrar mer tid med varandra.

Framgångsrik reform

Den senaste statistiken från SCB visar nu också att antalet godkända ansökningar om vårdnadsbidrag ökar, med mer än 16 procent mellan andra halvåret 2009 och första halvåret 2010, även om historien kan anses för kort för att dra några långtgående slutsatser utifrån detta. Andra halvåret 2009 gjordes 3 316 ansökningar varav 3 059 godkändes, vilket motsvarar 1,8 procent av barnen i

Fel! Okänt namn på

de godkända kommunerna. Första halvåret 2010 var motsvarande siffror 3 560, 3 558 och 2,1 procent.

Under ettårsperioden från den 1 juli 2009 till den 31 juni 2010 gjordes i de kommuner som infört vårdnadsbidrag 7 037 ansökningar om vårdnadsbidrag, varav 6 708 godkändes. Detta framgår av SCB:s rapport "Nyttjande av kommunalt vårdnadsbidrag" från den 1 mars 2011. Detta innebär att vårdnadsbidraget är på väg emot den nivå som Regeringskansliet bedömde när reformen skulle införas.

Antalet kommuner som infört denna typ av valfrihet i barnomsorgen uppgår nu till 105, enligt rapporten. I dessa kommuner bor ungefär hälften av landets befolkning.

Vårdnadsbidraget mer jämställt än förskolan

Vårdnadsbidraget är inte främst menat som en jämställdhetsreform utan som en valfrihetsreform. I cirka 91 procent av ansökningarna är det mamman som står som sökande, vilket alltså även i fortsättningen innebär att vårdnadsbidraget är mer jämställt än förskolan, eftersom könsfördelningen bland dem som söker vårdnadsbidraget därmed är mer jämn än könsfördelningen bland personalen på förskolan. Där är det, enligt en undersökning från Skolverket, bara 3,5 män på 100 anställda och då är alla yrkeskategorier medräknade. Det är alltså större chans att barnet blir omhändertaget av en man (sin pappa) hemma tack vare vårdnadsbidraget, än att barnet blir det på förskolan. 563 män sökte vårdnadsbidrag under perioden. Man kan också tillägga att det inte är säkert att det är den som söker om att få vårdnadsbidraget som sedan använder det. Det kan alltså vara så att fler män än vad som syns i statistiken för vårdnadsbidrag faktiskt utnyttjar det.

Fortfarande är det också endast en liten överrepresentation av utrikes födda föräldrar som söker vårdnadsbidrag jämfört hela befolkningen.

Det mest centrala är att reformen fyllt sitt syfte för tusentals familjer i Sverige: att ge barnen mer tid med sina föräldrar. Vårdnadsbidraget är en viktig och framåtblickande reform i det värderingsskifte som pågår i Sverige, bort från en förlegad syn på människor och familjer mot ett Sverige byggt på mer självbestämmande och långsiktigt hållbara värden.

Kostnadsneutralt att införa

Enligt avsnitt 10 (Konsekvensanalyser) i "Regeringens proposition 2007/08:91 Vårdnadsbidrag – familjepolitisk reform" beräknades i huvudskenariot en tredjedel av kommunerna införa det kommunala vårdnadsbidraget och 15 procent av föräldrarna som tidigare nyttjat förskola gå över till att använda sig av vårdnadsbidraget.

Propositionen visade (tabell s. 62) ett beräknat utfall om totalt 9 600 helårsvårdnadsbidrag, varav 5 700 förväntades bestå av hushåll som inte

tidigare nyttjat förskola och 3 900 som skulle gå från förskola till vårdnadsbidrag.

Kostnaden för de familjer som då beräknades välja vårdnadsbidraget var 345 miljoner kronor, samtidigt som ett lägre nyttjande av förskolan beräknades minska kostnaderna med 200 miljoner kronor. Egentligen uppgår besparingen till det dubbla, ca 400 miljoner kronor, men hela besparingen kan enligt propositionen inte räknas hem då den ”varierar mycket beroende på behovstäckning i den enskilda kommunen”. (Att någon lämnar förskolan innebär inte automatiskt att kostnaden minskar, utan kanske ”bara” att barngruppens storlek minskar och liknande.)

Totalt innebär införandet av det kommunala vårdnadsbidraget, enligt huvudscenariot i propositionen, en kostnad på 145 miljoner kronor.

Någon argumentation till varför just den valda nivån på besparing användes återfinns inte i propositionen. Om hela besparingen räknas hem utgör införandet istället en kostnadsminskning för kommunerna på 55 miljoner kronor.

Statistik från Sveriges Kommuner och Landsting visar att det verkliga utfallet för kommunerna under 2009 innebar att de betalade ut 135 miljoner kronor i vårdnadsbidrag, vilket motsvarar 3 750 (helårs- och heltids-) vårdnadsbidrag. Om fördelningen varit densamma som i huvudscenariot ovan skulle det innebära att 2 227 av dessa inte nyttjat förskola tidigare och att 1 523 förändrat beteende. Siffrorna blir då en total kostnad på 57 miljoner om halva besparingen räknas in och en besparing på 21 miljoner om hela besparingen räknas in. Införandet av vårdnadsbidraget skulle alltså kunna betraktas som en besparing för kommunsektorn i sin helhet.

Valfrihet och rättvisa viktig i välfärden

I det välfärdssamhälle vi står bakom finansieras självklart en del av familjernas barnomsorg via skattsedeln. Det gamla systemet innebar att alla betalade skatt, men att endast de som valde ”rätt” – utifrån vad den socialdemokratiska regeringen definierade som ideologiskt riktigt – fick ekonomisk hjälp med sin barnomsorg. Nu ger kommunerna bidrag till både förskolebarnen (genom förskolebidraget) och hemmabarnen (genom vårdnadsbidraget) – och det är självklart så det ska vara.

Utifrån den framgång vårdnadsbidraget visat sig vara är det nu dags att ytterligare stärka valfriheten. Dels är det angeläget att alla familjer i hela landet erbjuds valfrihet i barnomsorgen, dels är det angeläget att den ekonomiska rättvisan mellan olika barnomsorgsformer ökar. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Stockholm den 5 oktober 2011

Mikael Oscarsson (KD)

Tuve Skånberg (KD)